

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten äänenkannattaja

Organ of the Finnish Working Women in America

No. 3.

TIISTAINA TAMMIKUUN 18 P. — TUESDAY, JAN. 18.

1916 — Kuudes vuosi.

Jouluaatto palvelijattarien kodissa

Havaintoja eri valtioista

New York Call'issa kirj. J. G.

Joku aika sitten sain kutsun suomalaisen osuuskodin johtajattarelta neiti Olga Longilta, viettää jouluaatto kodissa. Siitä asti kun koti perustettiin on siellä sallittu asustaa myöskin osuus kuntaan kuulumattomien ja mielihetkin saavat vierailu siellä klo 10 jälkeinkin illalla. Perjantailillalla minä sonnustin itseni parhaimpiini ja tallustelin 241 Lenox avenuelle, missä koti sijaitsee. Saavuini sinne noin kello 9 tienoissa. Alakerta oli jo väkeä täynnä, suurimmaksi osaksi naisia, mutta oli siellä hyvä joukko miehiäkin joukossa. He kaikki istuivat hiljaisesti puhellen eikä siinä ilmennyt sitä remakkaa äänestä iloisuutta jota tapaa muiden kansallisuuksien samallaisissa tilaisuuksissa.

Kun olin jättänyt päällystakini ja hattuni "chekki ruumaan", toveritar Long näytti minulle kodin huoneuston. Se on suuri nelikerroksinen rakennus kellari-kerroksineen, jokainen huone ja nurkka mukavasti ja täydellisesti kalustettu, ja niin puhtas, että olisi voinut vaikka lattialta syödä. Alakerrassa on koittorihuone, joka nyt oli täynnä istuimia yleisöä varten ja jossa oli suuri joulukuusi, jonka tyvipuoli oli kuormitettu lahjoilla. Takasali on seurusteluhuone, missä on Victrola (soittokone), kirjasto j. n. e. Kummallakin ylempällä lattialla ovat etuhuoneet makuuhuoneina ja perähuoneet ovat varustetut leposohvilla ja kiikkutuoleilla niitä tyttöjä varten, jotka viettävät vapaata iltapäiväänsä tai ovat odottamassa paikkaan pääsyä. Että miehet olenot eivät kokonaan ole tästä paikasta ulos sullettuna, sitä osoittaa se seikka, että kolmannella lattialla on pieni tupakkahuone, tupakointiminen ollen kielletty rakennuksen kaikissa muissa huoneissa.

Mutta palatkaamme joulujuhlaan. Kello 10 avasi puheenjohtajatar illan ohjelman ja esitti puhumaan erään toverin. Hän ei puhunut rauhasta eikä hyvistä taidosta, eikä hän ilmoittanut sen henkilön syntymää, jonka muistolle tätä juhlaa otaksutaan vietettävän, vaan, vakava leimu silmissään hän puhui näille kokoontuneille miehille ja naisille siitä ajasta, jolloin todellinen rauha ja hyvä tahto ihmisten keskuudessa on mahdollista.

Oli ilo nähdä nämä naiset, jotka keittävät ja pesevät, puhdistavat ja palvelevat, suurimmaksi osaksi rikkaille loislille, kuuntelevan puhujaa. Ja minä pidin itseäni onnellisena että sain tilaisuuden nähdä että nämä miehet ja naiset, joilla on niin vähän vapaata aikaa, kuluttavan sen vähän aikansa ei kevytimiesissä huvissa (vaikka en heitä syyttäisi jos niinkin tekisivät), vaan vakaasti koettaen oppia kuinka tämä maailma voitaisiin tehdä paremmaksi olinpaikaksi. Sosialismista puhuja puhui, ja läsnäolijain kasvoista

voi nähdä, että suurin osa heistä seurasi puhetta ymmärryksellä. Sitten tuli viulun soittoa viulutaitelijalta, sitten lisää puheita, runonlausuntoa, j. n. e., kaikki käsitellen sosialismia ja yhteiskunnallista vallankumousta. Yleiset suosiosoitukset näyttivät sen, että ohjelma oli tervetullutta, eikä tarvinnut olla suomalainen, ymmärtääksensä mistä siellä puhuttiin. Sosialismi samoin kuin soitanto ei rajoitu minkään kielen rajoihin.

Keskivon aikana tarjottiin illallista ruokailuhuoneessa, monista herkuista kokoonpantuna. Yksi ruokalaji herätti erikoista huomiota ja se oli riisipuro, johon oli kätkeyty manteleita, ja vanha tarina kertoo, että ken puurokupista mantelin löytää hän matkustaa avioliiton satamaan siinä vuonna. Tarpeetonta on sanoa, että manteleita kiihkeästi etsittiin, mutta kuinka moni mantelin kupistaan löysi pysyi salaisuutena.

Ruokailuhuone oli siksi pieni, että kaikki eivät sopineet yhtä aikaa syömään, katettiin pöytä useamman kerran ja tässä taas tuli näkyviin käytännöllinen järki ja järjestetyt menettelytavat. Ei siinä yhtä aikaa kaikki rynnänneet ja toisiaan sysineet, vaan hyvin järjestyneissä ryhmissä he menivät ja tulivat ruokakellon soiton mukaan, kunnes kaikki olivat syöneet.

Sitten jaettiin lahjat. Lähes

jokainen läsnäolija sai jonkun lahjan. Se että toveritar Olga Long sai enemmän lahjoja kuin kukaan muu, osoittaa sitä miten suuren arvon ja kunnian työt antavat kotinsa kyvykkäälle johtajattarelle.

Kello kahden aikaan aamulla tarjottiin kahvia leivosten kanssa. Sitten kaikki siirtyivät ylempiin kerroksiin. Ja sillävälän kun jotkut nuoret leikkivät leikkejä ja miehet tyydyttivät kanan kiussattua tupakan haluaan tupakkahuoneessa, toi johtajatar soittokoneen (Victrolan) toiseen kerrokseen ja kaikki, jotka halusivat kuulla musiikkia siirtyivät myöskin sinne (tämän kirjoittaja heidän mukanaan). Täällä saimme nauttia kuuntelemalla erikielillä esitettyjä musiikkikappaleita edustaa monen kansallisuuden lauluja ja musiikkia.

Joulujuhla kesti koko yön siitä syystä, että useat tytöistä eivät pääse paikkoihinsa sisälle viisin ajan jälkeen yöllä, joten koti pidetään avoimena koko yön.

Kun menimme jälleen alas ensimmäiseen kerrokseen, niin siellä olivat nuoret muodostaneet kaksi suurta piiriä piirileikkejä leikkien, ja vaikka siellä oli lähes 200 henkeä piirissä laulamassa, niin tapahtui se kuitenkin niin hiljaisessa ja siistissä muodossa, että vaikka ikkunat olivat avoin-

(Jatkoka toisella sivulla.)

Kaivosmiehen vaimo

Kodissa herttaisessa vaimo rukka jo puolisoaan työstä odottaa. Kutreilla äidin leikkii liinatukka ja suuteloita kyllin lapsi saa.

Viisarit jo ohi määrän ajaan, pahinta alkaa vaimo aavistaa. Ovelta koputusta korviin kajaa, mies vento lausutuksi sanat saa:

— "Mä olen tuoja murhesanomain: jo kaivosuhriks' joutui sulta mies." —
Hän katkonaisin sanoin kuiski vain:
— "On henki mennyt — kuollut — herra ties."

— On — kuollut puolisoni armahin, oi — Jumalani — taivas, auttakaa...!
Näin huusi äänin sydän' vihlovin ja tajutoinna maahan retkahtaa.

Taas virkkuu. Katsoo maahan tuijottain ja rauha kadonnut on rinnast' sen. Hän tuhat tuskaa tuntee sielussaan ja huokaa tulviessa kyynelten.

Kutreilla äidin leikkii lapsonen, ei erään suuteloita armas saa
On murheen kehto koti herttainen ja äitiraukan sydän vaikertaa.

Yön tummat varjot lankee maailmaan, nyt väsynenä uinuu joukot työn.
Mutt' nainen valju valvoo vuoteellaan ja akkunasta kurkkii kuuhut yön.

MIKAEL RUTANEN.

Kirj. Maiju.

Se oli mitä kaunein ja herttaisin toukokunn illa v. 1908, kun saavuini perille pitkältä ja vaivaloiselta matkalta. Olin kovin väsynyt kun saavuini tähän Pennsylvanian kaupunkiin. Tuttavani ei sattunut olemaan asemalla ja kun tulin ulos vaunusta oli siellä expressimies heti viittaamassa, että tulla hänen perässään. Minä epäroin, mutta kun konduktööri antoi merkin, että minnä vaun, niin minä menin ja niin tulin ensi iltana heti amerikkalaisten petkutettavaksi. Ensio hän sanoi, että antakaa osote ja sitten hän sanoi, että antakaa yksi dollari rahaa. Venäläinen poika, joka myöskin tuli samaa matkaa, antoi hänelle vaaditun dollarin heti, mutta minä tingin, sillä tuttavani kirjoittivat minulle Suomeen, ettei pidä antaa heidän petkuttua itseään, sillä heillä ei ole oikeutta ottaa enempää kuin 25 senttiä, eikä sitäkään ennenkuin matkaa perillä.

Mutta tämä mies yhtä tiukasti vaati, että se pitää maksaa ja minä pelkasin, että hän voi heittää minut kadulle pussineni päivieni, joten annoin hänen petkuttaa itseäni vastoin parempaa tietoa.

Siinä nyt istua korotin expressimiehen kyytillä venäläisen pojan kanssa, sillä sinä iltana ei saapunut muita siirtolaisia. Tuttavani torjuivat minua kovin siitä, että annoin niin itseäni petkuttua. Sanoivat, että ne petkuttavat siellä tavoin siirtolaisilta suuria summia vuosittain, siirtolaiset kun ovat kielentattamattomia. Sen jälkeen ei minua ole enää niin tärkeästi petkutettu, vaikka meitä työläisiä kyllä petkutetaan altuisen, vaan hienommassa muodossa.

Tämä kaupunki, johon saavuini, on suuri ja kaunis. Sitä ympäröi Erien järvi. Ilma oli puhtasta. Siinä kaupungissa ollessani olin paljon terveempi kuin Suomessa ollessani. Suomalaisia tässä kaupungissa asui vain vähän, noin kahden sadan vaiheille vaan. Yhteispyynnöitä heillä oli s. s. osasto ja s. k. r. v. seura ja synodan seurakunta.

Ensimmäinen seura, johon tässä maassa yhdyin, oli raittiusseura. Siellä oli kaksi vanhaapiikaa, jotka kaikki Suomesta tulleet veivät heti "poppiruumaan" ja sitten tahtoivat yhtymään seuraan jäseneksi. Sitä virkaa kai he pitänevät vieläkin, jos elossa hienivät.

Mutta minulla oli täällä koulu-tovereita, jotka alkoivat kylvää minun sosialismin siemeniä. Enkä kirjallisuuden avulla, kun eivät saaneet minua haalittu. He antoivat luettavakseni yhä uusia ja uusia kirjoja, niiden muassa myös "Neljä orpoa", joka on kuvaus Coloradon lakosta v. 1904, ja niistä kuuluisista "häkikärsinöistä". Tämän kirjan luki minä suurimmalla mielenkiinnolla ja pian sen jälkeen yhdyin osastoon